

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 5

гр. Бургас, 11.01.2023 г.

АПЕЛАТИВЕН СЪД – БУРГАС в закрито заседание на единадесети януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Пламен Анг. Синков

Членове: Петя Ив. Петрова Дакова
Гергана Ж. Кондова

като разгледа докладваното от Пламен Анг. Синков Въззивно частно наказателно дело № 20232000600002 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.440, ал.2 НПК и е образувано по жалба от защитника на лишената от свобода П. И. М. – адв. М. М. от ВТАК, против определение № 485 от 08.12.2022г. по ЧНД №543/2022г. на Окръжен съд-Сливен, с което е оставена без уважение молбата им за условно предсрочно освобождаване. В жалбата се изтъква, че съдебният акт е незаконосъобразен и необоснован, тъй като от доказателствата по делото, включително становището на началника на затвора, може да се направи обоснован извод, че изтърпяното до сега наказание е постигнало своите цели и не е необходимо молителката да изтърпява ефективно останалата част от наказанието. Изтъква се, че още при постановяване на решението на Областния съд в гр. Берлин, Германия, са били налице предпоставките за отлагане изпълнението на наказанието с изпитателен срок. Твърди се, че доказателства за поправянето на М. се съдържат в затворническото ѝ досие и са посочени в приложеното по делото становище на затворническата администрация, но не са били взети предвид от първоинстанционния съд. Подчертава се доброто поведение на лишената от свобода и добрата ѝ приспособимост, трудовата ѝ ангажираност по време на изтърпяване на наказанието, наличието на няколко награди и пълната липса на наказания. Счита, че М. не може да бъде критикувана, че не желала да учи, тъй като администрацията в затвора не е положила нужните усилия да я включи в подходящ ограмотителен курс по смисъла на чл.162, ал.3, т.3 от ЗИНЗС. Намира за неправилна изготвената във връзка с подадената молба за УПО оценка на риска от рецидив и риска от вреди, доколкото не е отчетена положителна промяна и в другите проблемни зони, освен в раздел 4 „Образование, обучение и трудова дейност“. Особено внимание защитникът обръща на тежкото семейно и финансово положение на лишената от свобода. Заявено е искане за отмяна на атакуваното определение на ОС-Сливен и за допускане на УПО по отношение на осъдената М.. На съда е предоставена преценката за постановяване на пробационна мярка от

предвидените в чл.42а, ал.2, т.1-4 от НК.

В становище на прокурор от Апелативна прокуратура - Бургас жалбата е оценена като неоснователна и се предлага да не бъде уважена. Прокурорът намира за правилни и основани на доказателствения материал доводите на ОС-Сливен, че не може да се направи извод за постигнато поправяне на осъдената, тъй като не са налице категорични доказателства за сериозни, съзнателни и цялостни положителни промени в характера и поведението ѝ.

Постъпилата жалба е процесуално допустима за разглеждане, но НЕОСНОВАТЕЛНА по същество, по следните съображения:

Фактите по делото не са предмет на спор. Оспорва се правната им оценка от първоинстанционния съд, която въззивната инстанция намира за обоснована на доказателствата, съобразена с материалния наказателен закон и като такава – за правилна.

М. се намира в затвора за изтърпяване на наказание лишаване от свобода за срок от една година и десет месеца, наложено с присъда на Районен съд - Тиргартен ФР Германия, влязла в сила на 28.09.2017г., изменена с решение на Областния съд в гр. Берлин по дело № 581 Ns 16/16, по която е било прието наказанието да не се търпи ефективно, но с решение от 11.08.2020г. на Районен съд – Тиргартен по дело № (237 Ls) 232 Js 4965/15 (18/15), влязло в сила на 03.09.2020г. е било отменено условното изтърпяване на наложеното на М. наказание, поради невнасяне на сумата от 500 евро. Посочената присъда е приета за изпълнение с определение № 14 от 13.01.2022г. по ЧНД №595/2021г. на Окръжен съд - Велико Търново, за престъпление квалифицирано по чл.195, ал.1, т.4, пр.3 и т.5 от НК на Р България. М. търпи наказание лишаване от свобода за първи път. На 25.01.2022г. е постъпила в Затвора – Сливен, а от 23.02.2022г. е разпределена в ЗООТ „Рамануша“. От приобщените доказателства се установява, че към датата на постановяване на атакуваното определение – 08.12.2022г. осъдената е изтърпяла фактически 1 година и 27 дни; арест 1месец и 11 дни и от работа 2 месеца и 22 дни или всичко 1 година и 5 месеца. Остатъкът за изтърпяване е в размер на 5 месеца.

Настоящият съд намира, че ОС-Сливен правилно е извел правнорелевантните факти от наличните по делото доказателствени материали: съдържащите се в затворническото досие документи; първоначалната и текущата оценки на риска от рецидив и вреди на осъден правонарушител; становището на Началника на затвора. От тях се установява, че при престоя си в Затвора – Сливен осъдената показва добра ориентация и приспособимост към нови и различни обстоятелства. Била находчива в рамките на житейския си и социален опит, възприемчива по отношение на изискванията към нея. Затворническата администрация я описва като предпазлива и селективна в общуването, търсеща контакти с лица от етноса, към който принадлежи, с които се чувства добре приета и защитена. Поведението ѝ в условията на затвора е квалифицирано като стремеж за

получаване на одобрение и висока социална желателност и като крайна цел преследва облекчаване на правния статус.

В условията на живота на свобода М. няма никакъв трудов стаж, тъй като никога не е работила. След постъпването ѝ в затвора тя полагала доброволен труд за поддържане района на общежитието, а от 08.06.2022г. е била устроена на работа във външна охраняема работна бригада "Люпиже".

Осъдената М. е неграмотна – няма завършен първи клас. В условията на затвора въпреки предоставената и възможност за обучение в СУ „Аргира Жечкова“, не желае да учи. Неграмотността ѝ пречи и да вземе активно участие в дейностите по осмисляне на свободното време, провеждани в затворническото общежитие, поради което участва основно като зрител. Проявява интерес към дейности, включващи танцови умения.

До настоящия момент М. няма констатирани нарушения на установения ред. Награждавана е общо три пъти, от които два пъти за участие в сценични изяви по конкретни поводи и един път за проявено старание и отговорност при изпълнение на възложените ѝ задачи на външния работен обект.

Рискът от рецидив според изготвената актуална оценка на правонарушител е в границите на среден – 65 точки. Същият намалява, но с бавен темп спрямо първоначалната оценка на риска – 68 точки. Изготвените в хода на изтърпяване на наказанието до настоящия момент две оценки на риска от рецидив и вреди не показват промяна в повечето проблемни зони: „Начин на живот и обкръжение“, „Мисловни умения и поведение“, „Нагласи“. Леко подобрение е констатирано в зоната „Образование, обучение и трудова заетост“, поради полагания от М. труд в условията на затвора.

Според становището на ресорната администрация цялостното представяне на осъдената в затворена среда показва незадълбочено отношение и повърхностно приемане на осъществяваните спрямо нея професионални интервенции. Осъдената трудно се повлиява от общо пенитенциарното въздействие. Отсъствието при осъдената на стремеж за повишаване на образователното ниво възпрепятства нейното поправяне и възстановяване в положителна посока. Изложеното е мотивирало началника на затвора да направи извод за необходимост от продължаване на поправителното въздействие.

Представени са от осъдената и нейния защитник доказателства, че М. е майка на три деца, родени през 2016г., 2014г. и 2004г., като най-големият ѝ син има сериозни здравословни проблеми.

Законосъобразно и правилно е прието наличие на първата изискуема предпоставка за предсрочно освобождаване, тъй като е изтърпяла повече от половината от наложеното наказание.

Правилно ОС-Сливен е приел, че описаните обстоятелства не са достатъчни, за да се направи извод за наличие на втората необходима предпоставка по чл. 70, ал.1 от НК – осъдената да е дала доказателства за своето поправяне. Такива, на основание чл.439а, ал.1 от НПК, са всички

обстоятелства, които сочат за настъпила положителна промяна у осъдената по време на изтърпяване на наказанието, като доброто поведение, участието в трудови, образователни, обучителни, квалификационни или спортни дейности, в специализирани програми за въздействие, обществено полезни прояви, които се установяват, според ал.2 от същата норма, с всички възможни източници на информация за поведението на осъденото лице по време на изтърпяване на наказанието, основно от оценката за осъдения по чл.155 от ЗИНЗС, както и от работата по индивидуалния план за изпълнение на присъдата по чл.156 от същия закон. Тази промяна трябва да е съзнателна, трайна и необратима.

Неоснователно е възражението, че спрямо лишената от свобода М. са били налице предпоставките за условно осъждане още към момента на постановяване на решението на Областния съд в Берлин, който е приел, че за постигане целите на наказанието, последното не е необходимо да се търпи ефективно. Безспорен факт е обаче и последващото изменение на присъдата в тази ѝ част от Районен съд – Тиргартен, резултат от което е настоящият престой на М. в затвора в гр. Сливен. В производството по Глава тридесет и пета „Производства във връзка с изпълнение на наказанията“, Раздел 1 „Предсрочно освобождаване“ от НПК от значение за допускане на условно предсрочно освобождаване са единствено данните за поведението и развитието на осъдения само и единствено по време на изтърпяване на наказанието. Изводът за настъпили у осъденото лице положителни промени, обосноваващи предсрочното му освобождаване, следва да бъде направен единствено върху доказателства, съдържащи се в затворническото досие и изготвените от затворническата администрация документи, като оценката на осъдения и индивидуалния план за изпълнение на присъдата, които отразяват престоя на осъдения в мястото за лишаване от свобода. Ето защо, становището на Областния съд в Берлин относно наличието на предпоставки за условно изтърпяване на наложеното наказание лишаване от свобода, което не е актуално поради последващото му изменение, е ирелевантно в настоящото производство.

Обективно са оценени положителните прояви на М.. ОС-Сливен е взел предвид както проявената трудова ангажираност, така и участието ѝ в сценични изяви, за което е била надлежно поощрена с награди. Изложеното безспорно сочи на извод за започнала промяна в положителна посока, но не е достатъчно, за да се приеме, че са постигнати целите на наказанието спрямо М..

Съответно е отчетено и доброто ѝ поведение спрямо затворническата администрация и другите лишени от свобода, както и липсата на допуснати нарушения на правилата. Спазването на реда и правилата в затвора, изтъкнато в жалбата, е и задължение на всички лишени от свобода. За да бъде предпоставка обаче за по-ранно освобождаване, то трябва да бъде осъзната потребност за молителя, а не да се изпълнява само предвид задължителния им характер. Такъв извод за М. все още не може да се направи от приложените

доказателства.

Правилно съдът е приел, че стойността на риска от рецидив също не регистрира положителна промяна и е индичия за недостатъчно поправяне, изискуемо за освобождаване на осъдената преди изтичане срока на наказанието. Според изготвената последна оценка, стойността на риска от рецидив е среден – 65 точки, като не търпи съществена промяна спрямо първоначалната оценка на риска – 68 точки. Като проблемни са отчетени важни параметри - “Образование, обучение и трудова заетост”, „Управление на финанси и доходи“, „Начин на живот и обкръжение“, „Мисловни умения и поведение“, “Нагласи”. Като съществени проблеми са посочени липсата на образование, на трудови умения и квалификации, които са пречка за реализацията на осъдената на пазара на труда в условията на живот на свобода. Проявената от нея трудова инициатива по време на изтърпяване на наказанието е отчетена като положителна промяна, но според затворническата администрация, тя е резултат от приспособяването на подсъдимата към контролираната среда и отразява стремежа ѝ да облекчи правния си статус. Това заключение се подкрепя и от отказа на М. да се образова, предвид обстоятелството, че именно грамотността е в основата на последващо придобиване на трудова квалификация. Липсата на образование и на възможност за получаване на доходи от законна трудова дейност, принадлежността към общност, поощряваща и подкрепяща джебчийските кражби, липсата на умения за правилно определяне и решаване на възникващи житейски проблеми, както и липсата на осъзнатост относно причините, довели до престъпното ѝ поведение, са предпоставка след като излезе на свобода М. да продължи да нарушава закона, за да получи финансова облага.

Неоснователно е и възражението за нуждата от помощ на болния ѝ син, чието здравословно състояние датира отпреди извършване на престъплението и явно не е било пречка за престъпното ѝ поведение. Изтъкнатото от молителката обстоятелство би могло да послужи при преценка за прекъсване изтърпяването на наказанието, но не е от категорията обстоятелства, визиращи в разпоредбите на чл.439а от НПК и чл.70, ал.1 от НК за допускане на условно предсрочно освобождаване.

Приложените система за оценка на осъдения правонарушител, планиране на присъдата и затворническото досие на осъдената са довели окръжният съд до обоснован извод, че с цялостното си поведение тя не е дала достатъчно доказателства за своето поправяне. Това поправяне трябва да е трайно и необратимо, а от посочените доказателства се установява, че промяната е частична и нестабилна. Положителното поведение на М. е премирано с награждаване, но не е достатъчно да бъде освободена от затвора преди приключване на наказанието. Все още в поведението на осъдената не се наблюдава категорична позитивна поведенческа и личностна промяна, както е посочено в становището на началника на затвора и системата за оценка на правонарушителя.

Въззивната инстанция споделя извода на контролираната, че установените рискови фактори забавят настъпването на положителната промяна, осъществяването на целите и дейностите, свързани с въздействието върху осъдената, поради което корекционната дейност в посока разширяване на трудови навици и умения, мотивиране за образование и професионална квалификация, формиране на адекватни умения за идентифициране и преценка на проблемни зони и реалистични стратегии за справяне в условия на свобода се нуждае от продължение. Устойчивост на необходимата положителна промяна при М. ще бъде постигната и установена с постепенното снижаване на стойностите на рисковите фактори на осъдената. Минималната разлика в първоначално отчетените и актуалните стойности на риска от рецидив говорят за недостатъчна положителна промяна у осъдената, която не може да се приеме за трайна и осъзната. Необходимо е да бъде продължена корекционната работа на затворническата администрация с лишения от свобода за трайно постигане на целения с наказанието поправителен и превъзпитателен ефект.

Липсата на една от изискуемите предпоставки за условно предсрочно освобождаване – поправяне на осъдения – води въззивната инстанция до извод за неоснователност на подадената жалба и правилност на атакувания с нея съдебен акт, който следва да бъде потвърден.

Мотивиран от изложените съображения, Бургаският апелативен съд

ОПРЕДЕЛИ:

ПОТВЪРЖДАВА определение №485 от 08.12.2022г. по ЧНД №543/2022г. на Окръжен съд- Сливен.

Настоящото определение е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____